

ไวรัสตับอักเสบ เอ

โรคไวรัสตับอักเสบเอ ก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุขทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย องค์การอนามัยโลก (WHO) ประมาณสถานการณ์ว่ามีประชากรโลกติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ เอที่แสดงอาการตับอักเสบ ประมาณ 1.4 ล้านคน ต่อปี และมีประมาณเกือบ 10 ล้านคนที่ติดเชื้อ แบบไม่แสดงอาการ โดยเชื้อไวรัสตับอักเสบ เอ เข้าสู่ร่างกายโดยการกินเชื้อเข้าไป ไวรัสเพิ่มจำนวนครั้งแรกในเซลล์เยื่อหุ้มผิวในลำไส้ ก่อนเข้าสู่กระแสเลือดและไปก่อการติดเชื้อในเซลล์ตับ (parenchyma cells) ในช่วงระยะ 1-2 สัปดาห์ก่อนเกิดอาการ ซึ่งสามารถพบไวรัสได้ถึง ร้อยล้าน (10^8) อนุภาคต่อกรัมของจากระ และพบน้อยกว่านี้มากในเลือด น้ำลาย และน้ำคอก ระยะฟักตัวของโรคตับอักเสบ เอ ประมาณ 2-4 สัปดาห์

การติดเชื้อไวรัสตั้งแต่อายุยังน้อย จะมักไม่ค่อยปรากฏอาการ แต่พบอาการได้บ่อยกว่าในเด็กที่โตขึ้น และในผู้ใหญ่ อาจเกิดการได้ถึงร้อยละ 90 โดยอาการนำมักเกิด 1-2 สัปดาห์ โดยมีอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร ปวดเมื่อยตามตัว และส่วนใหญ่มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน บางรายอาจพบอาการท้องเสียได้ หรือมีอาการคล้ายไข้หวัด บางรายมีผื่นแดง (maculopapular rash) จุดเลือดออก (petechiae) หรือผื่นลมพิษได้ อาการนำพบอย่างมากไม่เกิน 1 สัปดาห์ และในเด็กพบน้อยกว่าผู้ใหญ่ มีระดับเอนไซม์ ทรานสมีเนส (transaminase, เช่น alanine aminotransferase (ALT), aspartate amino transferase, AST) มักขึ้นสู่ระดับสูงสุดตั้งแต่เริ่มมีอาการเหลืองและลดลงอย่างรวดเร็ว พบผู้ป่วยตับอักเสบที่มีภาวะน้ำดีคั่งและมีระยะเหลืองจัดเป็นเวลานาน (cholestatic viral hepatitis) ได้ราวร้อยละ 5 ผู้ป่วยจะมีอาการคันมาก อุจจาระสีซีด แต่ส่วนใหญ่แล้วอาการเหลืองจะหายไปภายใน 4 สัปดาห์ มีเพียงน้อยรายที่กลับเป็นใหม่ (relapse) ซึ่ง ผู้ป่วยโดยทั่วไป จะหายจากโรคอย่างสมบูรณ์ ไม่มีภาวะอาการอื่นๆ ตามมา ไม่เป็นพาหะเรื้อรัง และมีภูมิคุ้มกันต่อไวรัส

การทำลายเชื้อได้ 1) โดยรังสีอัลตราไวโอเลต (มักใช้ในการฆ่าเชื้อในอากาศ เพราะแสงไม่สามารถแทรกผ่านตัวกลางที่เป็นของเหลวหรือของแข็งไปได้ จะฆ่าเชื้อได้เฉพาะบริเวณพื้นผิวเท่านั้น) 2) การใช้ความร้อน 100°C นาน 5 นาที หรือนึ่งฆ่าเชื้อ (Autoclave) นาน 15 นาที 3) แช่ น้ำยาฟอรัมาลิน 40% นาน 27 ชั่วโมง 4) แช่ น้ำยาไฮโปรคลอไรด์ 0.5-1 % นาน 30 นาที 5). เดิมคลอรีน ความเข้มข้น 1 ppm นาน 30 นาที และ 6) ถูกทำลายโดยไมโครเวฟ (Microwave) **การตรวจทางห้องปฏิบัติการ** ได้แก่ การตรวจหา IgM anti-HAV โดยใช้วิธี อีไลซ่า (Enzyme Linked ImmunoSorbance Assay, ELISA) และ ตรวจหาสารพันธุกรรม ซึ่งอาจปนเปื้อนอยู่ในอาหารหรือน้ำดื่มโดยใช้วิธี เทคนิค พีซีอาร์ (Polymerase chain reaction, PCR) **การป้องกัน** โดยการ การรับประทานอาหาร หรือน้ำที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และ การรักษาสุขอนามัยที่ดีส่วนบุคคล เช่นการล้างมือให้สะอาด สำหรับ การให้ อิมมูน โกลบูลิน แก่ บุคคลใกล้ชิด ที่มีความเสี่ยงโดย อีกฝ่ายหนึ่ง ควรได้รับ เป็นการป้องกัน หลังการได้รับเชื้อ (ภายใน 14 วัน) หรือ ผู้เดินทางไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ เอ อาจฉีดป้องกันไว้ก่อนได้ และ การฉีดวัคซีนไวรัสตับอักเสบ เอ เป็นต้น

ฝ่ายไวรัสตับอักเสบ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

มีนาคม 2560